

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ СРС ТА ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ»

«Затверджено»
на засіданні робочої групи
«Заочна та післядипломна освіта»
Голова групи _____ Степаненко С.М.

„Узгоджено”
Завідувач
навчально-консультаційного центру
_____ Волошина О.В.

«Затверджено»
на засіданні кафедри
економіки природокористування
Протокол № __ від _____
Зав.кафедри _____ Губанова О.Р.

ОДЕСА – 2015

Методичні вказівки щодо організації СРС та написання контрольної роботи з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» для студентів 3 курсу заочного факультету, напрям підготовки «Водні біоресурси і аквакультура»

Укладач: Плетос С.В. – Одеса, ОДЕКУ, 2015р. - 30с., укр.мова.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ СРС ТА ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ»

ОДЕСА – 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ СРС ТА ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ»

«Затверджено»
на засіданні робочої групи
методичної ради
«Заочна та післядипломна освіта»

ОДЕСА – 2015

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
щодо організації СРС та написання контрольної роботи
з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»
для студентів 3 курсу заочного факультету, напрям підготовки «Водні
біоресурси і аквакультура».

Укладач: Плетос С.В.

Підп. до друку
Умов. друк. арк.

Формат 60×84/16
Тираж

Папір друк.
Зам. №

Надруковано з готового оригінал-макета

Одеський державний екологічний університет,
65016, м. Одеса, вул. Львівська, 15

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальна частина	5
1.1 Мета та задачі дисципліни « Економіка рибогосподарської галузі »	5
1.2 Програма дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»	5
1.3 Перелік навчальної літератури	9
1.4 Організація поточного та підсумкового контролю знань та вмінь студентів з нормативної навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»	12
1.4.1 Система контролю знань та вмінь студентів	12
1.4.2 Форми контролю знань та вмінь студентів	13
1.4.3 Перелік базових знань та вмінь	15
2. Організація самостійної роботи	19
3. Повчання щодо виконання міжсесійної контрольної роботи	24
4.1 Варіанти теоретичної частини міжсесійної контрольної роботи	25
4.2 Варіанти тестових завдань практичної частини міжсесійної контрольної роботи	28

Вступ

Мета методичних вказівок – допомогти студентам заочного факультету (напряму підготовки «Водні біоресурси і аквакультура») у самостійному вивченні та засвоєнні матеріалу дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» за принципами модульно-кредитної системи організації навчального процесу та надання завдань і рекомендацій щодо виконання міжсесійної контрольної роботи.

Самостійна робота студентів заочної форми навчання складається з:

- опрацювання та засвоєння теоретичного матеріалу визначених тем та розділів дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»;
- засвоєння змісту основних понять та категорій з відповідних тем, що є складовою їх частиною.

В результаті виконання самостійної роботи студенти мають отримати тверді знання в межах розглянутих тем та теоретичних питань, а саме:

- визначати й оцінювати ринкову позицію підприємства,
- підраховувати ефект від агропромислової інтеграції,
- визначати попит і пропозицію на рибну продукцію (вплив зміни цих факторів),
- вміти проаналізувати основні проблеми цінової конкурентоспроможності рибної продукції,
- калькулювати собівартість рибної продукції,
- знаходити напрями підвищення продуктивності праці, якості продукції,
- визначати рівень впливу її на прибутковість виробництва,
- кваліфіковано вирішувати питання визначення економічної ефективності рибогосподарського виробництва,
- визначати рівень функціонування залученого і власного капіталу.

У разі виникнення труднощів, питань щодо виконання даної контрольної роботи у міжсесійний період студенти - заочники можуть отримати необхідну консультацію за електронною адресою кафедри економіки природокористування: **economy@odeku.edu.ua**.

1. Загальна частина

1.1 Мета та задачі дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»

Методичні вказівки призначені для надання допомоги студентам заочної форми навчання, напрям підготовки «Водні біоресурси та аквакультура» і дадуть змогу отримати достатній рівень знань і здатність до їх практичного застосування при самостійній роботі студентів з вивчення теоретичного матеріалу з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі».

Методичні вказівки представлені по окремих темах робочої програми. Вони визначають основні теоретичні положення, якими повинен оволодіти студент. По кожній темі представлено план для написання контрольної роботи та тестові завдання для підготовки до залікової контрольної роботи.

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі», яка належить до циклу професійної та практичної підготовки базується на знаннях, отриманих з курсів «Ставкове рибництво», «Основи промислового рибальства», «Розведення риб» та «Бухгалтерський облік у рибництві» та ін.

Обсяги вивчення окремих розділів та тем, а також заходи поточного контролю та підсумкової атестації визначаються згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Мета та зміст: Метою дисципліни є формування системи теоретичних та практичних знань з теорії поведінки економічних суб'єктів у конкурентному середовищі рибного господарства. Вивчення студентами основних тем навчальної дисципліни дасть змогу: засвоїти ключові поняття та терміни; сформувати економічне мислення; опанувати інші фундаментальні дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» студент має засвоїти базові знання та вміння. Він повинен:

знати: економічні закономірності процесів виробництва, вилову, переробки і реалізації рибної продукції; **вміти:** концептуально і організаційно охоплювати базові аспекти економіки рибогосподарських підприємств,

володіти: навичками економічного розвитку рибного господарства.

Важливою складовою комплексу навчальних дисциплін, що формують відповідний рівень професійної майстерності у студентів напряму «Водні біоресурси та аквакультура» є навчальна дисципліна «Економіка рибогосподарської галузі», оскільки в умовах ринкових відносин компетенція спеціаліста визначається його підприємливістю у розв'язанні практичних завдань виробничої діяльності.

Рибогосподарська галузь - це складний, багатогалузевий виробничо-господарський організм, який покликаний вирішувати питання щодо забезпечення продовольчої безпеки країни, фізіологічної норми споживання рибної продукції населенням, зайнятості в рибному секторі та створенню мотиваційних структур для розвитку галузі.

1.2 Програма дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»

№ П / П	Найменування тем
1	2
	<p style="text-align: center;">Змістовний модуль №1</p> <p style="text-align: center;">Теоретичні основи економіки рибогосподарської галузі</p> <p>Тема 1. Предмет, методи і завдання навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі».</p> <p>Поняття про рибогосподарську галузь. Значення продукції рибогосподарської галузі. Зміст і завдання предмета навчальної дисципліни. Основи методики досліджень в економіці рибогосподарської галузі. Роль економічних знань у формуванні майбутніх фахівців.</p> <p>Тема 2. Сировинні ресурси і водний фонд рибогосподарської галузі України.</p> <p>Сировинна база рибогосподарської галузі. Економічна оцінка запасів водних біоресурсів. Водний фонд України. Ефективність використання водно-ресурсного потенціалу</p> <p>Тема 3. Трудові ресурси рибного господарства</p> <p>Формування ринку праці і робочих місць в галузі. Кадри рибогосподарської галузі та їх структура. Система оцінки трудових ресурсів рибогосподарського підприємства. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів. Поняття продуктивності праці. Управління продуктивністю праці. Показники і методи визначення продуктивності праці. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці.</p> <p>Тема 4. Економічне стимулювання праці в рибогосподарській галузі.</p> <p>Мотивація праці на рибогосподарському виробництві. Заробітна плата в умовах ринкової економіки. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Структура заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Режими праці і відпочинку в рибному господарстві. Робочий час і час відпочинку працівників плаваючого складу суден.</p> <p>Тема 5. Матеріальні ресурси рибного господарства.</p> <p>Матеріально-технічна база рибогосподарської галузі. Рибпромисловий флот. Портове господарство .Плідники та ремонтна група риб, рибопосадковий матеріал, товарна риба і нерибні об'єкти культивування. Енергетичні ресурси рибного господарства. Механізація і автоматизація рибогосподарського виробництва. Виробничі будівлі, споруди, машини, транспортні засоби й ефективність їх використання.</p>

Тема 6. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в рибному господарстві.

Економічна суть продуктивного капіталу підприємства. Основний капітал рибогосподарської галузі. Моральний і фізичний знос засобів праці. Механізм відтворення основного капіталу рибогосподарського підприємства. Показники ефективності використання основних засобів. Оборотний капітал і капітал обігу рибогосподарського підприємства. Кругообіг капіталу, його стадії та функціональні форми. Капітальні вкладення в рибному господарстві, їх суть та структура.

Тема 7. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств.

Поняття і види нематеріальних активів (ресурсів). Оцінка нематеріальних активів (ресурсів). Порядок визначення строку корисного використання нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів (ресурсів). Методика визначення ринкової вартості нематеріальних активів - об'єктів інтелектуальної власності.

Змістовний модуль 2

Ефективність рибогосподарського виробництва

Тема 8. Витрати виробництва і собівартість продукції. Поняття витрат виробництва і собівартості продукції. Класифікація витрат. Поняття валових витрат. Склад витрат за видами діяльності рибогосподарських підприємств. Групування операційних витрат за економічними елементами та статтями. Методика обчислення собівартості рибогосподарської продукції. Структура собівартості та методика її аналізу. Шляхи зниження собівартості продукції.

Тема 9. Кінцеві результати діяльності рибогосподарських підприємств. Валова продукція рибного господарства. Товарна продукція. Чиста продукція. Прибуток і методика його визначення. Розподіл і використання прибутку підприємства.

Тема 10. Ефективність діяльності рибогосподарських підприємств. Суть ефективності як економічної категорії. Визначення економічного ефекту. Система економічних показників. Показники обсягів вилову, випуску продукції, її поставки. Рентабельність виробництва та методика її визначення. Ефективність діяльності рибогосподарських підприємств і оцінка їх ринкової позиції. Економічна ефективність заходів з профілактики при вирощуванні товарного коропа. Економічна ефективність вирощування білого товстолоба у полікультурі з коропом. Економічна ефективність діяльності повносистемного осетрового господарства. Економічна ефективність вирощування райдужної форелі. Розрахунок економічної ефективності ведення рибництва на водосховищі. Визначення еколого-економічної ефективності штучного відтворення рибних запасів. Аналіз беззбитковості рибогосподарського виробництва. Мета і методи аналізу взаємозв'язку: «витрати-обсяг-прибуток». Визначення точки беззбитковості рибогосподарського виробництва. Аналіз впливу факторів на вибір стратегії: виробляти чи купувати рибопосадковий матеріал.

Тема 11. Ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства

Методика формування ціни на рибогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки. Функції ціни. Види цін. Зміст ціноутворення. Методи ціноутворення. Принципи ціноутворення. Етапи формування ціни на продукцію рибного господарства. Державне регулювання цін.

Тема 12. Розширене відтворення, нагромадження та інтенсифікація у рибному господарстві. Розширене відтворення в рибному господарстві. Сутність і форми інтенсивного відтворення. Нагромадження в рибному господарстві та його джерела. Інтенсифікація рибогосподарського виробництва і методи оцінки її рівня. Основні напрями інтенсифікації та шляхи підвищення її ефективності.

Тема 13. Форми організації виробництва в рибогосподарській галузі. Концентрація рибогосподарського виробництва і показники її рівня. Економічна концентрація та захист економічної конкуренції. Економічні переваги концентрації виробництва на рибогосподарському підприємстві. Спеціалізація виробництва. Методика визначення ефективності галузевої структури рибогосподарського підприємства. Кооперування виробництва. Комбінування виробництва.

1.3 Перелік навчальної літератури

Основна література

- 1.Вдовенко Н.М. Економіка рибогосподарської галузі: Навч. посіб. / Вдовенко Н.М. - К.: «Бізнес Медіа Консалтинг», 2010. - 384 с.
- 2.Вдовенко Н.М. Основи формування та обліку фінансових результатів діяльності ставових господарств у перехідній економіці України: Навч. посіб. / Вдовенко Н.М. - К.: «МП Леся», 2003. - 284 с.
- 3.Мацибора В. І. Економіка підприємства: Навч. посіб. / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибора - К.: Каравела, 2008. - 312 с.
- 4.Танклевська Н. С. Основи фінансової діяльності у рибництві: Навч. посіб. / Н. С. Танклевська, Ю. В. Пилипенко, В. В. Ковальов, С. С. Подков, В. Г. Фалей - Херсон: Олді-плюс, 2008. - 238 с.
- 5.Романов Е.А. Экономика рыбохозяйственного комплекса. / Романов Е.А. - М.: Мир, 2005. - 336 с.

Додаткова література

1. Закон України «Про оплату праці». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 17. - С. 121. Із змінами, внесеними згідно із Законом України № 1574-VI (1574-17) від 25.06.2009 р., ВВР, 2010. - № 1. - С. 8.
2. Інструкція про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби, інших водних живих ресурсів та їх використання в спеціальних товарних рибних господарствах Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 січня 2008 р. за № 64/14755, Наказ Державного комітету рибного господарства України 15.01.2008 № 4. [Електронний ресурс] / [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0064-08](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0064-08) / 4.05.2010 р.
3. Наказ Держкомрибгоспу «Про проведення перевірки підтвердження відповідності судна т/х «Восточний» державного підприємства «Севастопольський морський рибний порт» вимогам Міжнародного кодексу з охорони суден і портових засобів».
4. Наказ Держкомрибгоспу «Про перевірку діяльності приватного підприємства «Північно-Азовський центр» на відповідність вимогам національних та міжнародних вимог».
5. Наказ Держкомрибгоспу. «Про проведення підтвердження відповідності державного підприємства «Керченський морський рибний порт» вимогам Міжнародного кодексу з охорони суден і портових засобів».
6. Програма «Селекція у рибному господарстві». [Електронний ресурс] / http://www.dkr.gov.ua/index.php?lang_id=2&content_id=413.

7. Єщенко П.С. Сучасна економіка: Навч. посіб. / П.С. Єщенко, Ю. І. Палкій - К.: Вища шк., 2005. - 325 с.
8. Основи економіки агропромислового виробництва: Підручник; За ред. В.В.Паржницького - К.: Пед.преса, 2005. - 320 с.
9. Семенов В.М. Экономика рыбного хозяйства - М.: Агропромиздат, 2000. - 238 с.
10. Стасишен М.С. Екологічнозбалансований розвиток рибогосподарського комплексу України: [монографія] / Стасишен М.С.- К.: РВПС України НАН України, 2010. - 323 с.

1.4 Організація поточного та підсумкового контролю знань та вмінь студентів з нормативної навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»

1.4.1 Система контролю знань та вмінь студентів

Визначення рівня набутих студентами знань, вмінь та навичок з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» здійснюється за допомогою модульно-кредитної системи організації навчального процесу, що є інструментом активізації навчальної діяльності та стимулювання самостійної роботи студента протягом всього семестру.

Методика модульного контролю з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» розроблена у відповідності із Положеннями, що регламентують організацію контролю самостійної роботи та проведення підсумкового контролю знань студентів ОДЕКУ.

Згідно з робочою програмою з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» для заочної форми навчання до змістовних модулів відносяться: у теоретичному курсі – окремі розділи (теми лекцій), у практичних заняттях – теми практичних занять.

Формами поточного контролю рівня засвоєння змісту модулів є:

- міжсесійна контрольна робота;
- аудиторна контрольна робота.

Теоретична частина кожного модуля складається з відвідування лекційних занять та наявності відповідного конспекту, виконання теоретичної частини міжсесійної контрольної роботи.

Практична частина кожного модуля складається на підставі аудиторної контрольної роботи, усного опитування на практичних заняттях, виконання практичної частини міжсесійної контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться на основі накопиченої (інтегральної) суми балів, отриманих студентом за підсумками поточного контролю та підсумкового семестрового контролю (залік).

Накопичувана підсумкова оцінка (**ПО**) засвоєння студентом матеріалу навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» складається з:

- оцінки за міжсесійну контрольну роботу (**ОМ** – оцінка міжсесійна);
- оцінки за аудиторну контрольну роботу (**ОЗЕ** – оцінка сесійна);
- оцінювання заходу підсумкового контролю (**ОПК** – залік).

Студент вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт поточного контролю, що передбачені робочою навчальною програмою дисципліни і набрав за накопичувальною системою суму балів не менше 50% від максимально можливої за дисципліну.

1.4.2 Форми контролю знань та вмінь студентів

1.4.2.1 Поточний контроль

Поточний контроль складається з:

- **міжсесійної контрольної роботи.**

Вона складається з **4 теоретичних питань**, які представляють кожен з лекційних змістовних модулів навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» та **10 тестових завдань**, які покликані визначити ступінь опрацювання студентом практичних змістовних модулів.

Максимальна оцінка за виконання міжсесійної контрольної роботи дорівнює **100 балам**, зокрема: кожне з теоретичних питань оцінюється у **15 балів** (максимально загалом – $15 * 4 = 60$ балів), а кожне з тестових завдань від 0 до **4 балів** (максимально загалом – $10 * 4 = 40$ балів).

Оцінювання відповідей на теоретичні питання контрольної роботи здійснюється за такою шкалою:

28 – 30 балів – «відмінно» (повна і правильна відповідь на запитання із дотриманням вимог, щодо оформлення контрольної роботи (див. Розділ 4);

20 – 27 балів – «добре» (в цілому правильна відповідь на запитання, але з незначними недоліками щодо повноти і оформлення роботи);

13 – 26 балів – «задовільно» (відповідь в цілому достатня аби продемонструвати певний рівень знань студентів, але вона є неповною і в ній є суттєві помилки, що виявляють прогалини в опрацюванні та засвоєнні навчального матеріалу);

0 – 12 балів – «незадовільно» (відповідь містить окремі вірні думки і судження, але в цілому вона є недостатньою або помилковою в контексті розкриття змісту запитання та його оформлення).

Оцінювання відповідей на тестові завдання контрольної роботи здійснюється за такою шкалою:

Завдання з вибором декількох правильних відповідей

5 балів за повне і правильне обрання необхідних відповідей, або 1 бал за кожну правильну відповідь у разі відсутності у відповіді неправильних варіантів.

Завдання на встановлення відповідностей

5 балів за встановлення всіх правильних пар відповідності у наданому тестовому завданні, або 1 бал за кожну правильно встановлену відповідність.

Контрольна робота вважається зарахованою, якщо студент отримав за неї не менше ніж 60 балів, тобто 60% від максимально можливої оцінки. Це є підставою для допуску студента до заліку.

Студенти, які не отримали за контрольну роботу мінімально необхідної кількості балів (>60%) для здобуття допуску до заліку повинні по новому опрацювати неповні або помилкові відповіді та представити виправлений варіант контрольної роботи на додаткову перевірку під час заліково-екзаменаційної сесії.

- усного опитування та аудиторної контрольної роботи.

Ці заходи контролю у сукупності оцінюються у **100 балів**, з яких **20 балів** студент може отримати за рахунок усного опитування (по 5 балів за кожну з 4 можливих відповідей) і **80 балів** за рахунок виконання аудиторної контрольної роботи.

Усне опитування здійснюється під час семінарських занять після самостійного опрацювання студентом теоретичного матеріалу кожного з цих занять за наданими планами та на підставі представлених проблемно-пошукових запитань (див. Розділ 3).

Аудиторна контрольна робота складається з 16 тестових запитань, кожне з яких має по чотири варіанти відповідей, із яких необхідно вибрати лише одну правильну. Правильна відповідь оцінюється у 5 балів, тобто загалом: $16 * 5 = 80$.

Підготовка до написання аудиторної контрольної роботи здійснюється студентами через самостійне розв'язання ними приблизного переліку тестових завдань, наданих до кожної з тем практичних занять (див. Розділ 3).

Аби завдання поточного контролю сесійного періоду були зараховані, студент має отримати за їх виконання не менш ніж 50 балів (тобто 50% максимально можливої оцінки).

1.4.2.2 Підсумковий контроль

Накопичена підсумкова оцінка (ПО) засвоєння студентом заочної форми навчання навчальної дисципліни розраховується для дисциплін, що закінчуються заліком та обов'язково включає оцінку залікової контрольної роботи за:

$$ПО = 0,75 * [0,5 * (ОЗЕ + ОМ)] + 0,25 * ОЗКР$$

де ОЗЕ – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) заходів контролю СРС під час проведення аудиторних занять;

ОМ – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) заходів контролю СРС у міжсесійний період;

ОЗКР – оцінка залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 20 тестових завдань і оцінюється наступним чином: 1) за кожну правильну відповідь студент може отримати максимум 5 балів;

2) вцілому за контрольну роботу студент може отримати максимум 100 балів.

Одержана накопичена підсумкова оцінка виставляється викладачем у відомість обліку успішності встановленого зразка.

Якщо студент, який на дату контролюючого заходу не має заборгованості по виконанню міжсесійних та сесійних контролюючих заходів, то по дисципліні, яка завершується заліком:

- має інтегральну суму балів з урахуванням результатів залікової контрольної роботи, достатню для отримання позитивної оцінки, то викладач виставляє якісну оцінку у заліково-екзаменаційної

- відомості, яке видається деканатом заочного факультету;
- має інтегральну суму балів, недостатню для отримання позитивної оцінки (менше 60%), то він має можливість скласти письмовий залік по тестових завданнях, що розроблені на кафедрі за процедурою, яка визначена у «Положенні про проведення підсумкового контролю знань студентів».

1.4.2.3 Перелік базових знань та вмінь

Повний перелік базових знань та вмінь з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» складають:

Тема 1. Предмет, методи і завдання навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» .

- Поняття про рибогосподарську галузь.
- Значення продукції рибогосподарської галузі.
- Зміст і завдання предмета навчальної дисципліни.

Тема 2. Трудові ресурси рибного господарства та економічне стимулювання праці в рибогосподарській галузі.

- Формування ринку праці і робочих місць в галузі.
- Кадри рибогосподарської галузі та їх структура.
- Система оцінки трудових ресурсів рибогосподарського підприємства.
- Мотивація праці на рибогосподарському виробництві.
- Заробітна плата в умовах ринкової економіки.
- Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт.

Тема 3. Матеріальні ресурси рибного господарства.

- Матеріально-технічна база рибогосподарської галузі.
- Рибпромисловий флот. Портове господарство .
- Плідники та ремонтна група риб, рибопосадковий матеріал, товарна риба і нерибні об'єкти культивування.

Тема 4. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в рибному господарстві.

- Економічна суть продуктивного капіталу підприємства.
- Основний капітал рибогосподарської галузі.
- Моральний і фізичний знос засобів праці .

Тема 5. Витрати виробництва і собівартість продукції.

- Поняття витрат виробництва і собівартості продукції.
- Класифікація витрат.
- Поняття валових витрат.

Тема 6. Кінцеві результати та ефективність діяльності рибогосподарських підприємств.

- Товарна продукція. Чиста продукція.
- Прибуток і методика його визначення.
- Суть ефективності як економічної категорії.
- Визначення економічного ефекту.
- Система економічних показників.

Тема 7. Ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства

- Методика формування ціни на рибогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки.

Функції ціни. Види цін.
Зміст ціноутворення.

Вимоги до написання та оформлення контрольної роботи та організація контролю знань і вмінь студентів.

У відповідності з вимогами навчального плану студенти заочної форми навчання повинні виконати одну письмову контрольну роботу та скласти залік з дисципліни “ **Економіка рибогосподарської галузі** ”. Підготовка до складання заліку полягає у вивченні матеріалів згідно з тематикою, що викладена у робочих програмах.

Виконання контрольної роботи є одним із заключних етапів вивчення курсу для заочної форми навчання. Її підготовка сприяє поглибленню та закріпленню теоретичних знань, одержаних слухачами при самостійному вивченні окремих розділів дисципліни, набутті навичок самостійної роботи над учбовим матеріалом.

Контрольна робота повинна висвітлити вміння студентів коротко і точно відповідати на поставлені питання, підбирати і використовувати для відповідей необхідний матеріал. При цьому студенту необхідно врахувати, що механічно переписані тексти з літературних джерел: монографій, учбових посібників та інше не будуть зараховані, якщо вони будуть надані без логічної послідовності, повного висвітлення питання.

Перед виконанням контрольної роботи студент зобов'язаний вивчити рекомендовану літературу з дисципліни, зібрати, проаналізувати та узагальнити практичний матеріал. Крім того слід використовувати нормативні та інструктивні матеріали, статті періодичного друку, які висвітлюють вітчизняний та зарубіжний досвід з питань менеджменту.

Із списку рекомендованої літератури, що приведений в методичних вказівках, в контрольній роботі наводяться тільки ті, які використовуються або свої.

Загальний обсяг роботи 20 - 25 друкованих сторінок. В роботі слід зазначити номери питань. Відповіді на завдання повинні бути повні і обґрунтовані. В кінці роботи студент зобов'язаний, вирішити задачі, відповісти на тестові завдання, зробити висновок та навести перелік використаної літератури з зазначенням автора, повного найменування книги (посібника, брошури, статті тощо), міста, видавництва, року видання.

Контрольну роботу слід представити на кафедру економіки природокористування у встановлений графіком строк, але не пізніше 15 діб до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Оформлення контрольної роботи

Контрольна робота має бути стилістично, граматично та технічно оформлена. Композиція роботи складається у наступній послідовності:

- титульний аркуш;
- зміст;
- основна частина;
- висновок;

- список літератури.
- задачі та тестові завдання

Контрольна робота відкривається титульним аркушем, на якому вказані назва вузу та кафедри; тема контрольної роботи; прізвище, ім'я та по батькові автора, домашню адресу, рік написання роботи та інші відомості, які ідентифікують контрольну роботу.

Після титульного аркуша вміщується сторінка змісту, яка подається до початку контрольної роботи з найменуваннями та номерами початкових сторінок усіх складових контрольної роботи.

Текст контрольної роботи друкують на аркушах з одного боку білого паперу формату А4 (210x297 мм) на комп'ютері через 1,5 інтервали або машинописним способом через 2 інтервали, або може бути написаним від руки чорнилом (до тридцяти рядків на сторінці).

Текст контрольної роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 25 мм, правий – не менше 10 мм, верхній та нижній – не менше 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким з однаковою щільністю тексту, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Висота шрифту 1,8 мм (14 комп'ютерний).

Нумерацію сторінок контрольної роботи подають арабськими цифрами.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок, не проставляючи його номера. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Контрольна робота завершується останньою сторінкою – списком літератури. Список використаної літератури має суцільну нумерацію.

На титульному аркуші обов'язково вказати № варіанту контрольної роботи.

Тему (варіант) контрольної роботи та задачі вибирати відповідно суми двох останніх цифр № залікової книжки. Наприклад, № залікової книжки 05186 – варіант № 14 (8+6).

Тему, план та задачі обов'язково переписати у зошит або надрукувати. Задача повинна бути вирішена з вказівкою всіх арифметичних дій та одиниць виміру економічних показників.

Список літератури повинен відповідати вимогам стандартів.

Контрольна робота яка не відповідає вимогам оцінюється „незадовільно”.

При перевірці самостійної роботи в міжсесійний період використовуються елементи дистанційної форми контролю, тобто у таблиці 1 наведені терміни контролю вивчення дисципліни за блоками змістовних модулів:

Терміни перевірки контрольної роботи в міжсесійний період.

Змістовний модуль	Блок	Строк контролю
Предмет, методи і завдання навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» Трудові ресурси рибного господарства	Поняття про рибогосподарську галузь.	1-5 жовтня
	Значення продукції рибогосподарської галузі. Зміст і завдання предмета навчальної дисципліни. Формування ринку праці і робочих місць в галузі.	1-5 листопада
Матеріальні ресурси рибного господарства.	Матеріально-технічна база рибогосподарської галузі. Рибпромисловий флот. Портове господарство. Плідники та ремонтна група риб, рибопосадковий матеріал, товарна риба і нерибні об'єкти культивування	1-5 грудня
Основний, оборотний капітал і капітал обігу в рибному господарстві.	Економічна суть продуктивного капіталу підприємства. Основний капітал рибогосподарської галузі. Моральний і фізичний знос засобів праці	1-5 січня
Витрати виробництва і собівартість продукції.	Поняття витрат виробництва і собівартості продукції. Класифікація витрат. Поняття валових витрат.	1-5 лютого
Ефективність діяльності рибогосподарських підприємств.	Суть ефективності як економічної категорії. Визначення економічного ефекту. Система економічних показників.	1-5 березня
Ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства	Методика формування ціни на рибогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки.	1-5 квітня
	Функції ціни. Види цін. Зміст ціноутворення.	1-5 травня

2. Організація самостійної роботи

2.1 Повчання по вивченню теоретичного матеріалу

Матеріали цього розділу мають забезпечити студентів-заочників основними орієнтирами та рекомендаціями щодо опанування теоретичної частини навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі».

До кожної навчальної теми надається перелік основних теоретичних питань, понять та термінів, засвоєння яких має гарантувати успішне засвоєння відповідного навчального матеріалу, а питання для самоперевірки дають орієнтовне уявлення щодо змісту теоретичних питань.

2.1.1 РОЗДІЛ № 1. «Теоретичні основи економіки рибогосподарської галузі»

2.1.1.1 При вивченні теми №1 «Предмет, методи і завдання навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» необхідно розглянути наступні питання: поняття про рибогосподарську галузь, значення продукції рибогосподарської галузі, зміст і завдання предмета навчальної дисципліни, роль економічних знань у формуванні майбутніх фахівців.

Мета теми: дати визначення поняття про рибогосподарську галузь, визначити зміст і завдання предмета навчальної дисципліни, охарактеризувати значення продукції рибогосподарської галузі, визначити роль економічних знань у формуванні майбутніх фахівців.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: предмет рибогосподарської галузі, рибна продукція, ресурси, функції та методи.

Питання для самоперевірки:

1. *Яке значення має рибогосподарське виробництво для економіки України?*
2. *Наведіть специфічні риси, які притаманні рибному господарству як галузі суспільного виробництва.*
3. *Назвіть специфічні методи дослідження, які використовуються при вивченні навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі»?*
4. *Що таке структура рибогосподарської галузі? Охарактеризуйте її.*
5. *Вкажіть, що є предметом економічної науки?*
6. *Обґрунтуйте роль економічних знань у формуванні майбутніх фахівців.*

2.1.1.2 При вивченні теми № 2 «Трудові ресурси рибного господарства та економічне стимулювання праці в рибогосподарській галузі» необхідно розглянути наступні питання: формування ринку праці і робочих місць в галузі. Кадри рибогосподарської галузі та їх структура. Система оцінки трудових ресурсів рибогосподарського підприємства. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів. Поняття продуктивності праці. Управління продуктивністю праці. Показники і методи визначення продуктивності праці. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці. Мотивація праці на рибогосподарському

виробництві. Заробітна плата в умовах ринкової економіки. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Структура заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Режими праці і відпочинку в рибному господарстві. Робочий час і час відпочинку працівників плаваючого складу суден.

Мета теми: визначити етапи формування ринку праці і робочих місць в галузі. Кадри рибогосподарської галузі та їх структура. Система оцінки трудових ресурсів рибогосподарського підприємства. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів. Дати визначення поняття продуктивності праці. Управління продуктивністю праці. Підрахувати показники і методи визначення продуктивності праці. Визначити фактори і резерви підвищення продуктивності праці. Мотивація праці на рибогосподарському виробництві. Дати визначення поняття заробітна плата в умовах ринкової економіки. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Структура заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Режими праці і відпочинку в рибному господарстві. Вміти підраховувати робочий час і час відпочинку працівників плаваючого складу суден.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: ринок праці, трудові ресурси, кваліфікація кадрів, продуктивність праці, мотивація праці, прожитковий мінімум, системи оплати праці, режим праці і відпочинку, робочий час.

Питання для самоперевірки:

- 1. Дайте визначення поняття «трудові ресурси» і охарактеризуйте їх склад.*
- 2. На які категорії працівників класифікуються трудові ресурси рибогосподарських підприємств?*
- 3. За якими показниками здійснюється оцінка ефективності використання трудових ресурсів?*
- 4. Розкрийте методика визначення цих показників та їх економічний зміст.*
- 5. Дайте визначення поняття «продуктивність праці».*
- 6. Яке економічне та соціальне значення має підвищення продуктивності праці в рибогосподарській галузі?*

2.1.1.3 При вивченні теми №3 «**Матеріальні ресурси рибного господарства**» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: матеріально-технічна база рибогосподарської галузі. Рибопромисловий флот. Портове господарство. Плідники та ремонтна група риб, рибопосадковий матеріал, товарна риба і нерибні об'єкти культивування. Енергетичні ресурси рибного господарства. Механізація і автоматизація рибогосподарського виробництва. Виробничі будівлі, споруди, машини, транспортні засоби й ефективність їх використання.

Мета теми: визначити завдання матеріально-технічної бази рибогосподарської галузі. Сутність рибпромислового флоту та портове господарство. Дати визначення, що таке плідники та ремонтна група риб, рибопосадковий матеріал, товарна риба і нерибні об'єкти культивування, вміти визначити енергетичні ресурси рибного господарства. Сутність механізації і автоматизації рибогосподарського виробництва. Виробничі будівлі, споруди, машини, транспортні засоби й ефективність їх використання.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: матеріально-технічна база, рибпромисловий флот, портове господарство, рибопосадковий матеріал, механізація і автоматизація, транспортні засоби.

Питання для самоперевірки:

1. *Що є основою матеріально-технічної бази рибогосподарської галузі?*
2. *Наведіть складові елементи матеріально-технічної бази рибного господарства.*
3. *Охарактеризуйте показник роботи морських рибних портів - пропускна здатність портів.*
4. *Опишіть структуру службово-допоміжного флоту рибогосподарської галузі.*
5. *За допомогою яких показників аналізують рівень споживання електроенергії?*
6. *Дайте визначення поняття "матеріаломісткість".*

2.1.1.4 При вивченні теми № 4 «**Основний, оборотний капітал і капітал обігу в рибному господарстві**» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: економічна суть продуктивного капіталу підприємства. Основний капітал рибогосподарської галузі. Моральний і фізичний знос засобів праці. Механізм відтворення основного капіталу рибогосподарського підприємства. Показники ефективності використання основних засобів. Оборотний капітал і капітал обігу рибогосподарського підприємства. Кругообіг капіталу, його стадії та функціональні форми. Капітальні вкладення в рибному господарстві, їх суть та структура.

Мета теми: усвідомлення поняття основний капітал рибогосподарської галузі. Моральний і фізичний знос засобів праці. Механізм відтворення основного капіталу рибогосподарського підприємства. Вміти підраховувати показники ефективності використання основних засобів. Визначати сутність оборотного капіталу і капіталу обігу рибогосподарського підприємства. Охарактеризувати економічну сутність продуктивного капіталу підприємства. Вміти виділяти стадії та функціональні форми кругообігу капіталу, підраховувати капітальні вкладення в рибному господарстві, їх суть та структура.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: основний капітал, моральний і фізичний знос, основні засоби, оборотний капітал, продуктивний капітал і кругообіг капіталу, капітальні вкладення.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення понять «основні засоби», «основний капітал», «оборотний капітал» рибогосподарського підприємства.
2. Які критерії застосовуються у рибному господарстві для віднесення тих чи інших засобів виробництва до основних засобів?
3. Як класифікуються основні засоби залежно від цільового призначення? Дайте детальну характеристику виділеним групам засобів.
4. Що Ви розумієте під структурою основних засобів? Проаналізуйте її і обґрунтуйте, за якими складовими цих засобів має витримуватися раціональне співвідношення.
5. Яка мета грошової оцінки основних засобів і які Ви знаєте її види? Обґрунтуйте їх суть і цільове призначення.
6. Розкрийте суть поняття «амортизація» основних засобів.

2.1.1.5. При вивченні теми №5 «Витрати виробництва і собівартість продукції» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: поняття витрат виробництва і собівартості продукції. Класифікація витрат. Поняття валових витрат. Склад витрат за видами діяльності рибогосподарських підприємств. Групування операційних витрат за економічними елементами та статтями. Методика обчислення собівартості рибогосподарської продукції. Структура собівартості та методика її аналізу. Шляхи зниження собівартості продукції.

Мета теми: визначити

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: витрати виробництва, собівартість продукції, валові витрати, операційні та економічні витрати.

Питання для самоперевірки:

1. Характеристика витрат підприємства та їх класифікація.
2. З чого складаються витрати на виробництво?
3. Види собівартості продукції.
4. Розкрийте порядок обчислення собівартості продукції.
5. Поясніть, що означає показник «структура собівартості продукції»?
6. Що таке калькулювання собівартості продукції?

2.1.1.5 При вивченні теми №6 «Кінцеві результати та ефективність діяльності рибогосподарських підприємств» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: Сутність товарної та валової продукція. Чиста продукція.

Прибуток і методика його визначення. Суть ефективності як економічної категорії. Визначення економічного ефекту. Система економічних показників. Показник обсягів вилову, випуску продукції, її поставки. Рентабельність виробництва та методика її визначення. Ефективність діяльності

рибогосподарських підприємств і оцінка їх ринкової позиції. Економічна ефективність заходів з профілактики при вирощуванні товарного коропа. Економічна ефективність вирощування білого товстолоба у полікультурі з коропом. Економічна ефективність діяльності повносистемного осетрового господарства. Економічна ефективність вирощування райдужної форелі. Розрахунок економічної ефективності ведення рибицтва на водосховищі. Визначення еколого - економічної ефективності штучного відтворення рибних запасів. Аналіз беззбитковості рибогосподарського виробництва.

Мета теми: визначити методи аналізу взаємозв'язку: «витрати - обсяг прибуток». Визначення точки беззбитковості рибогосподарського виробництва. Аналіз впливу факторів на вибір стратегії: виробляти чи купувати рибопосадковий матеріал.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: товарна та валова продукція, чиста продукція, прибуток, ефективність, економічний ефект, рентабельність, точка беззбитковості.

Питання для самоперевірки:

1. *Дайте визначення валової і товарної продукції рибного господарства.*
2. *Розкрийте суть чистої продукції підприємства.*
3. *Вкажіть, з чого складається балансовий прибуток?*
4. *Наведіть, що входить до виручки від позареалізаційних операцій.*
5. *Запропонуйте основні шляхи збільшення прибутку на рибогосподарських підприємствах.*
6. *Вкажіть чинники, які впливають на величину виручки від реалізації продукції. Що таке прибуток від реалізації продукції?*

2.1.1.5 При вивченні теми №7 «**Ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства**» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: методика формування ціни на рибогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки. Функції та види цін. Зміст ціноутворення. Методи і принципи ціноутворення. Етапи формування ціни на продукцію рибного господарства. Сутність державного регулювання цін.

Мета теми: визначити сутність формування ціни на рибогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки. Функції та види цін. Зміст ціноутворення. Методи і принципи ціноутворення. Етапи формування ціни на продукцію рибного господарства. Сутність державного регулювання цін.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: рибогосподарська продукція, ціни, ринкова економіка, рибне господарство, принципи ціноутворення, державне регулювання.

Питання для самоперевірки:

1. *Яка роль цін у збільшенні виробництва та підвищенні якості реалізованої рибної продукції?*
2. *Які види цін існують на рибу та рибну продукцію?*

3. *Наведіть основні принципи ціноутворення на продукцію рибного господарства.*
4. *Яким є механізм ринкового ціноутворення?*
5. *Роль закупівельних і договірних ціну стимулюванні виробництва рибогосподарської продукції та підвищенні її ефективності.*
6. *Наведіть етапи формування ціни.*

3. Повчання щодо виконання міжсесійної контрольної роботи

Контрольна робота з навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» має бути виконана у відповідності до вимог модульно-накопичувальної системи організації навчального процесу на заочному факультеті. Вона є основним поточним засобом контролю діяльності студента з опрацювання і засвоєння теоретичної та практичної частини навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» у міжсесійний період.

Контрольна робота виконується студентом у міжсесійний період і повинна бути представлена для перевірки та оцінювання викладачем кафедри перед початком відповідної заліково-екзаменаційної сесії.

Контрольна робота складається з **чотирьох теоретичних питань та восьми тестових завдань**, які покликані визначити ступінь опрацювання студентом практичних змістовних модулів.

Контрольна робота обирається студентом у відповідності з номером залікової книжки, де 2-і останні цифри є показником варіанту теоретичної частини роботи, а остання цифра – варіанту тестового завдання, тобто практичної частини змістовного модуля. Якщо студент порушує ці вимоги щодо обрання теми контрольної роботи, вона не приймається до рецензування.

На титульному аркуші контрольної роботи обов'язково мають бути вказані ім'я та по батькові студента, домашня адреса, шифр залікової книжки. На першій сторінці тексту – номер контрольної роботи та відповідні теоретичні питання. На всіх сторінках залишаються поля (для зауважень рецензента); сторінки нумеруються. Подалі на сторінках - власне виклад матеріалу за відповідними питаннями.

В контрольній роботі треба всебічно та повно розкрити надані теоретичні питання, показати їх розуміння, прийти до належних висновків, виявити уміння органічно пов'язувати розглядувані проблеми з сучасністю. Висвітлення кожного з теоретичних питань контрольної роботи має завершуватися відповідними висновками та визначенням джерел і літератури, що були використанні

Цитати і положення з наукової літератури, що безпосередньо відносяться до питань, які розглядаються в роботі, беруться в лапки. В підрядкових примітках обов'язково указується назва документа, книги чи статті, її авторів:(прізвища й ініціали) і таке інше, всі вихідні дані, сторінка. Правильне оформлення наукового апарату сприяє формуванню у студентів навичок наукової роботи і є обов'язковою умовою виконання контрольної роботи.

Тестові завдання мають бути у повному обсязі перенесені в контрольну

роботу.

Уся контрольна робота оцінюється на підставі загальної суми балів отриманих за виконання кожного із зазначених завдань теоретичної та практичної частин

Студенти, які виконали контрольну роботу та отримали за результатами перевірки не менш ніж 60% від максимально можливої кількості балів отримують допуск до заліку з дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі».

4.1. Варіанти теоретичної частини міжсесійної контрольної роботи

Варіант 1. Предмет, методи і завдання навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі».

План

1. Поняття про рибогосподарську галузь.
2. Значення продукції рибогосподарської галузі.
3. Зміст і завдання предмета навчальної дисципліни .
4. Основи методики досліджень в економіці рибогосподарської галузі. Роль економічних знань у формуванні майбутніх фахівців.

Варіант 2. Сировинні ресурси і водний фонд рибогосподарської галузі України.

План

1. Сировинна база рибогосподарської галузі.
2. Економічна оцінка запасів водних біоресурсів.
3. Водний фонд України.
4. Ефективність використання водно-ресурсного потенціалу.

Варіант 3. Трудові ресурси рибного господарства

План

1. Формування ринку праці і робочих місць в галузі.
2. Кадри рибогосподарської галузі та їх структура. Система оцінки трудових ресурсів рибогосподарського підприємства.
3. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів.
4. Поняття продуктивності праці. Управління продуктивністю праці. Показники і методи визначення продуктивності праці. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці.

Варіант 4. Економічне стимулювання праці в рибогосподарській галузі.

План

1. Мотивація праці на рибогосподарському виробництві.
2. Заробітна плата в умовах ринкової економіки. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт.

3. Структура заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Режими праці і відпочинку в рибному господарстві.

4. Робочий час і час відпочинку працівників плаваючого складу суден.

Варіант 5. Матеріальні ресурси рибного господарства.

План

1. Матеріально-технічна база рибогосподарської галузі.

2. Рибпромисловий флот. Портове господарство.

3. Плідники та ремонтна група риб, рибопосадковий матеріал, товарна риба і нерибні об'єкти культивування. Енергетичні ресурси рибного господарства.

4. Механізація і автоматизація рибогосподарського виробництва. Виробничі будівлі, споруди, машини, транспортні засоби й ефективність їх використання.

Варіант 6. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в рибному господарстві.

План

1. Економічна суть продуктивного капіталу підприємства.

2. Основний капітал рибогосподарської галузі. Моральний і фізичний знос засобів праці.

3. Механізм відтворення основного капіталу рибогосподарського підприємства. Показники ефективності використання основних засобів.

4. Оборотний капітал і капітал обігу рибогосподарського підприємства. Кругообіг капіталу, його стадії та функціональні форми. Капітальні вкладення в рибному господарстві, їх суть та структура.

Варіант 7. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств.

План

1. Поняття і види нематеріальних активів (ресурсів).

2. Оцінка нематеріальних активів (ресурсів).

3. Порядок визначення строку корисного використання нематеріальних активів.

4. Амортизація нематеріальних активів (ресурсів). Методика визначення ринкової вартості нематеріальних активів - об'єктів інтелектуальної власності.

Змістовний модуль 2

Ефективність рибогосподарського виробництва

Варіант 8. Витрати виробництва і собівартість продукції.

План

1. Поняття витрат виробництва і собівартості продукції.

2. Класифікація витрат. Поняття валових витрат. Склад витрат за видами діяльності рибогосподарських підприємств.
3. Групування операційних витрат за економічними елементами та статтями. Методика обчислення собівартості рибогосподарської продукції.
4. Структура собівартості та методика її аналізу. Шляхи зниження собівартості продукції.

Варіант 9. Кінцеві результати діяльності рибогосподарських підприємств.

План

1. Валова продукція рибного господарства.
2. Товарна продукція.
3. Чиста продукція.
4. Прибуток і методика його визначення. Розподіл і використання прибутку підприємства.

Варіант 10. Ефективність діяльності рибогосподарських підприємств.

План

1. Суть ефективності як економічної категорії.
2. Визначення економічного ефекту. Система економічних показників.
3. Показники обсягів вилову, випуску продукції, її поставки.
4. Рентабельність виробництва та методика її визначення. Ефективність діяльності рибогосподарських підприємств і оцінка їх ринкової позиції.

Варіант 11. Економічна ефективність заходів з профілактики при вирощуванні товарного коропа, білого товсто лоба, райдужної форелі.

План

1. Економічна ефективність вирощування білого товстолоба у полікультурі з коропом.
2. Економічна ефективність діяльності повносистемного осетрового господарства.
3. Економічна ефективність вирощування райдужної форелі.
4. Розрахунок економічної ефективності ведення рибництва на водосховищі. Визначення еколого-економічної ефективності штучного відтворення рибних запасів.

Варіант 12. Безбитковість рибогосподарського виробництва

План

1. Аналіз безбитковості рибогосподарського виробництва.
2. Мета і методи аналізу взаємозв'язку: «витрати-обсяг-прибуток».
3. Визначення точки безбитковості рибогосподарського виробництва.
4. Аналіз впливу факторів на вибір стратегії: виробляти чи купувати рибопосадковий матеріал.

Варіант 13. Ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства

План

1. Методика формування ціни на рибогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки.
2. Функції ціни. Види цін.
3. Зміст ціноутворення. Методи ціноутворення. Принципи ціноутворення.
4. Етапи формування ціни на продукцію рибного господарства. Державне регулювання цін.

Варіант 14. Розширене відтворення, нагромадження та інтенсифікація у рибному господарстві.

План

1. Розширене відтворення в рибному господарстві.
2. Сутність і форми інтенсивного відтворення.
3. Нагромадження в рибному господарстві та його джерела.
4. Інтенсифікація рибогосподарського виробництва і методи оцінки її рівня. Основні напрями інтенсифікації та шляхи підвищення її ефективності.

Варіант 15. Форми організації виробництва в рибогосподарській галузі.

План

1. Концентрація рибогосподарського виробництва і показники її рівня.
2. Економічна концентрація та захист економічної конкуренції.
3. Економічні переваги концентрації виробництва на рибогосподарському підприємстві.
4. Спеціалізація виробництва. Кооперування виробництва. Комбінування виробництва.

4.2 Варіанти тестових завдань практичної частини міжсесійної контрольної роботи

Варіант №1.

1. Головне завдання рибогосподарського підприємства полягає у:
  - а) задоволенні потреб ринку з метою одержання прибутку;
  - б) ефективному використанні основних фондів і оборотних засобів;
  - в) підвищенні продуктивності праці й ефективному використанні системи мотивації праці;
  - г) підвищенні якості продукції, що випускається.
2. Поняття “засоби виробництва” і “виробничі фонди”:
  - а) рівнозначні;
  - б) поняття “засоби виробництва” ширше, ніж поняття “виробничі фонди”;
  - в) поняття “виробничі фонди” ширше, ніж поняття “засоби виробництва”;
  - г) поняття економічно не пов’язані.
3. До оборотних засобів не належать:
  - а) сировина і основні матеріали;

- б) тара і паливо;
- в) запасні частини для ремонту;
- г) витрати на проектування і підготовку до випуску продукції;
- д) верстати;
- е) відвантажена не оплачена продукція;
- є) грошові засоби;
- ж) транспортні засоби підприємства.

4. Організація праці рибогосподарського підприємства — це:

- а) забезпечення підприємства робочою силою та її правильний розподіл між робочими місцями;
- б) умови, в яких здійснюється процес праці;
- в) система технічних, санітарно-гігієнічних і організаційних заходів із використання праці;
- г) раціоналізація прийомів і методів праці.

5. Заробітна плата — це:

- а) новостворена кожним робітником вартість у грошовій формі, що виділяється державою для їх особистого споживання;
- б) сукупність матеріальних благ і послуг, отриманих із суспільних фондів споживання;
- в) абсолютна сума грошових засобів, отриманих працівниками пропорційно до кількості і якості їхньої праці;
- г) грошова винагорода, яку за трудовим договором власник виплачує працівникові за виконану ним роботу.

6. Собівартість рибогосподарської продукції — це:

- а) витрати праці на виробництво і реалізацію продукції;
- б) витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції;
- в) виражені в грошовій формі витрати на виробництво і реалізацію продукції;
- г) витрати на виробництво і прибуток підприємства.

7. Яка із цін включає отриманий ефект від підвищення якості продукції:

- а) максимальна;
- б) мінімальна;
- в) роздрібна;
- г) оптова (гуртова)?

8. Якість рибогосподарської продукції — це:

- а) кількісна характеристика ступеня придатності продукції для задоволення конкретного попиту у ній;
- б) сукупність властивостей виробу, які визначають його здатність задовольняти певні потреби споживачів за призначенням.

9. Вкажіть правильну відповідь:

- а) поняття “дохід” і “прибуток” ідентичні;
- б) поняття “дохід” ширше від поняття “прибуток”;
- в) поняття “прибуток” ширше від поняття “дохід”.

10. Банкрутство підприємства — це:

- а) встановлена судом неспроможність підприємства розраховуватись і виконувати свої зобов'язання перед кредиторами;

- б) поділ майна підприємства між кредиторами;
- в) примусова ліквідація підприємства з метою поділу його майна між кредиторами.

Варіант №2.

1. Рибогосподарське підприємство характеризується такими ознаками:

- а) виробничо - технічна єдність;
- б) організаційно - соціальна єдність;
- в) спільність території;
- г) фінансово - економічна самостійність;
- д) правильні відповіді а, б, г.

2. Структура основних фондів — це:

- а) їх склад за окремими елементами;
- б) склад і частка кожного елемента у загальній вартості основних виробничих фондів;
- в) співвідношення між вартістю активної і пасивної частин основних фондів у процентах;
- г) співвідношення окремих елементів у загальній сумі основних фондів.

3. Структура оборотних засобів — це:

- а) їх склад за елементами;
- б) частка кожного елемента у загальному обсязі оборотних засобів;
- в) співвідношення між вартістю оборотних фондів і фондів обігу.

4. Нормування праці необхідне для:

- а) оптимальної організації заробітної плати;
- б) визначення потреби у різних видах обладнання;
- в) скорочення витрат матеріальних ресурсів на підприємстві;
- г) забезпечення чіткої організації виробничого процесу;
- д) планування чисельності працюючих.

5. Додаткова заробітна плата визначається у процентах від:

- а) основної заробітної плати;
- б) премій;
- в) суми основної заробітної плати і премій;
- г) цільових витрат.

6. Яка з відповідей правильна:

- а) собівартість продукції вища від її вартості;
- б) вартість продукції вища від її собівартості;
- в) собівартість продукції дорівнює її вартості;
- г) собівартість може бути вища, нижча чи дорівнювати вартості продукції?

7. Максимальна ціна рибогосподарської продукції визначається:

- а) величиною попиту на товар;
- б) цінами конкурентів на аналогічний товар;
- в) монопольним статусом фірми;
- г) обліком та аналізом витрат;
- д) повною собівартістю, прибутком та величиною економічного ефекту.

8. Одиничні показники якості характеризують:

- а) групу властивостей виробу;
- б) рівень якості сукупної продукції підприємства;

в) певну властивість виробу.

9. Назвіть чинники, які впливають на величину виручки від реалізації продукції:

- а) обсяг виробництва;
- б) стан основних фондів;
- в) вартість майна підприємства;
- г) якість продукції;
- д) орендна плата.

10. Санація рибогосподарського підприємства — це:

а) комплекс послідовних взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного і соціального характеру з метою виведення підприємства з кризового стану;

б) аналіз причин кризового стану підприємства з метою уникнення банкрутства.

